

Aan de leden van Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum ingekomen vragen : 22 maart 2021
Datum GS-besluit : 20 april 2021

Vragen nr. 31

Vragen van de heer M.T. Cardol (GroenLinks) over het Nationaal Strategisch Plan.

De voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u overeenkomstig het bepaalde in artikel 45 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten mede, dat op 22 maart 2021 door het lid van Provinciale Staten, de heer M.T. Cardol (GroenLinks), de volgende vragen bij Gedeputeerde Staten zijn ingekomen.

INLEIDING VRAGEN

Het Nationaal Strategisch Plan (NSP) - de nationale invulling van het nieuwe Europese Landbouwbeleid - bepaalt in belangrijke mate hoe de beoogde overgang naar een duurzame landbouw in Nederland invulling krijgt. Momenteel wordt er gewerkt aan het eerste NSP dat eind dit jaar af moet zijn. Rijk en Provincies werken hierin samen. In 2023 moet het nieuwe beleid in werking treden. Zie: <https://www.toekomstglb.nl/het-nsp-in-opbouw>

In het NSP zijn een slimme veerkrachtige landbouw, milieu, biodiversiteit, klimaat en brede plattelandsontwikkeling belangrijke thema's (zie <https://www.toekomstglb.nl/wat-verandert-er>).

De biodiversiteit wordt sterk beïnvloed door (een overmaat van) milieuvreemde stoffen, zoals bestrijdingsmiddelen en/of nutriënten als stikstof en fosfaat. Ecosystemen leveren producten en diensten die onmisbaar zijn voor mensen. Verlies aan biodiversiteit is meer dan alleen het verlies van (bedreigde) soorten. Hoe minder oorspronkelijke soorten, hoe onstabiel het ecosysteem. Het is dus zaak de biodiversiteit te beschermen en zo ons 'life support system' in stand te houden.

De negatieve invloed van landbouwbestrijdingsmiddelen op de biodiversiteit is ook de reden dat de Europese Commissie in het nieuwe Europese programma 'Farm to Fork' veel belang toekent aan het terugdringen van het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Voor 2030 moet het gebruik met 50% verminderen en van de gevaarlijkste bestrijdingsmiddelen moet 50% minder gebruikt worden. Deze nieuwe voedselstrategie dient uiteraard ook verankerd te worden in het Europese Landbouwbeleid en dus in het NSP.

Naast biodiversiteit zou het NSP ook aandacht aan andere doelstellingen moeten besteden, zoals klimaat, milieu, volksgezondheid en brede plattelandsontwikkeling. Die zaken kunnen per regio verschillen. In Noord-Holland is het terugdringen van de bodemdaling een belangrijke extra opgave. Daarom is het belangrijk dat er in het NSP ook ruimte is voor een regiospecifieke invulling.

Zoals aangegeven werken de Provincies mee aan het schrijven van het NSP. Wij willen graag van GS weten wat de uitgangspunten zijn die de Provincie Noord-Holland hanteert bij haar deelname aan de NSP-voorbereiding. Derhalve de volgende vragen.

INLEIDING ANTWOORDEN

Over de Europese wetgevingsvoorstellen voor het GLB-NSP 2023-2027 wordt momenteel nog onderhandeld in Brussel tussen de Europese Commissie, Raad van Ministers en het Europees Parlement. De belangrijkste hervorming is de introductie van ecoregelingen. Hiermee kan meer worden gestuurd op duurzaamheid. Op dit moment is een belangrijk discussiepunt de procentuele verdeling van de Europese landbouw gelden over de ecoregelingen en andere onderdelen. Ook de marges die de lidstaten krijgen om op nationaal niveau de verdeling bij te sturen zijn onderdeel van de lopende onderhandelingen. Daarnaast wordt in Brussel bepaald welke ruimte de lidstaten krijgen om aanvullende eisen te stellen aan deze subsidies. Al deze zaken komen in het GLB-NSP.

Het IPO werkt samen met Rijk en de Unie van Waterschappen aan het GLB-NSP. Echter de minister van LNV neemt uiteindelijk het besluit over het NSP-GLB dat ter goedkeuring aan de Europese Commissie wordt voorgelegd. De invloed van de individuele provincies is beperkt. De minister zal immers ook luisteren naar de wensen uit de Tweede Kamer en maatschappelijke organisaties, inclusief de sector zelf. Ten slotte zal de minister ook laten meewegen wat andere lidstaten doen.

VRAGEN INCLUSIEF BEANTWOORDING GEDEPUTEERDE STATEN

Vraag 1:

Welke uitgangspunten hanteert de Provincie Noord-Holland bij haar deelname aan de NSP-voorbereiding?

Antwoord 1:

Wij hanteren als uitgangspunt dat wij samen met Rijk en waterschappen een integrale taak en verantwoordelijkheid hebben als het gaat om bij te dragen aan een vitaal landelijk gebied en een duurzame, toekomstbestendige landbouw. Wij zijn vanuit dat belang en onze positie, medeopdrachtgever voor het opstellen van het Nationaal Strategisch Plan (NSP) voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Voor de deelname is het voor ons belangrijk dat de kaders en instrumenten bijdragen aan de gezamenlijke doelen van het GLB-NSP. Wij koppelen daarbij de inzet van het GLB aan onze provinciale doelen, zoals onder meer neergelegd in de Voedselvisie. Op dit moment proberen de partijen gezamenlijk tot criteria (leidende principes) te komen die belangrijk zijn om te komen tot het maken van keuzes. Ze vormen daarmee een leidraad bij het maken van keuzes in de uitwerking van de interventiestrategie en de inzet van instrumenten.

Vraag 2:

Het is een Europees politiek besluit welk percentage van de GLB-middelen wordt ingezet voor een breed spectrum van verduurzamingsactiviteiten. Zijn GS het met ons eens dat een maximale inzet op ecosysteemdiensten noodzakelijk is om de urgente transitie van de landbouw mogelijk te maken? Voeren de gezamenlijke Provincies hiervoor een lobbycampagne? Zo nee, zijn GS bereid hier binnen het IPO voor te pleiten?

Antwoord 2:

Ja, wij onderschrijven het belang van de verbetering van de ecosysteemdiensten in de transitie van de landbouw. De zogenaamde groen-blauwe architectuur (GBA) van het GLB-NSP is gericht op behoud en herstel van de ecosysteemdiensten. De GBA omvat het overgrote deel van de financiële middelen voor het GLB-NSP. De GBA bestaat uit subsidies voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb), de eco-regelingen en de basispremie met vergroeningsvoorwaarden. Daarnaast zijn investeringen in kennis, innovatie en voorzieningen onderdeel van het GLB-NSP, om agrariers in staat te stellen om ecosysteemdiensten duurzaam te benutten en te verbeteren.

Op dit moment worden de maatregelen in het GLB-NSP uitgewerkt. De urgentie voor de verbetering van ecosysteemdiensten wordt door alle partijen gedeeld. Uiteindelijk is de minister van LNV eindverantwoordelijk voor het GLB-NSP en zal de Europese Commissie worden gevraagd het GLB-NSP goed te keuren.

Vraag 3:

Het NSP moet ook instrumenten ontwikkelen om de biodiversiteit te bevorderen. Welke beleidsinstrumenten heeft de Provincie ingebracht om deze doelstelling te operationaliseren?

Antwoord 3:

Biodiversiteit is een ecosysteemdienst en is een van de doelstellingen van het GLB-NSP. Met name de groen-blauwe architectuur zien wij als belangrijk instrument voor de biodiversiteit om deze doelstelling te operationaliseren, zie verder antwoord 2.

Vraag 4:

Het Europese 'Farm to Fork' beleid stuurt aan op sterke vermindering van toepassing van gewasbeschermingsmiddelen om de biodiversiteit te herstellen. Onderschrijven GS dat streven? Welke beleidsinstrumenten zijn in ontwikkeling om dit voornemen gestalte te geven? Is het mogelijk om de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen op te nemen in het puntensysteem voor de ecoregelingen? Zijn GS bereid dit in te brengen in de voorbereiding van het NSP?

Antwoord 4:

Ja, wij onderschrijven dit streven en zijn ook bereid om dit in te brengen in de voorbereiding van het GLB-NSP. De vermindering van de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen is nadrukkelijk onderdeel van de instrumenten van de groen-blauwe architectuur (GBA). Hierbij wordt ook onderzocht of het mogelijk is om maatregelen voor de vermindering van gewasbeschermingsmiddelen in een puntensysteem voor de ecoregelingen op te nemen. De doelstellingen voor gewasbeschermingsmiddelen worden ook uitgewerkt in instrumenten voor kennis en samenwerking, innovaties en technieken in het GLB-NSP.

Vraag 5:

Wat is de inzet van de gezamenlijke Provincies voor het operationaliseren van de doelstellingen klimaat, milieu en plattelandsontwikkeling, zowel voor de eerste als de tweede pijler van het Europees landbouwbeleid? Worden de doelen op al deze terreinen vertaald in het NSP, bijvoorbeeld in de vorm van te belonen activiteiten van boeren, bijv. zelf duurzame energie opwekken, extensivering, duurzaamheidsmaatregelen, ander waterbeheer etc.?

Antwoord 5:

Het GLB-NSP is een samenhangend programma op basis van Europese doelen die in de verordening staan. We verwachten in juni 2021 een 95% versie van het GLB-NSP gereed te hebben. Die versie zal inzicht geven in de inzet en beoogde resultaten. Wij hebben niet vooraf een inzet geformuleerd voor specifieke doelen. De Europese (concept) verordeningen schrijven namelijk voor dat inzet moet worden gemotiveerd op basis van een sterke-zwakteanalyse. De inzet op de doelen voor economie (waaronder positie in de keten en jonge boeren), ecologie (waaronder klimaat, biodiversiteit en milieu) en plattelandsontwikkeling worden volgens de Europese voorschriften bepaald en uitgewerkt in subsidiemaatregelen (interventies). Om alle doelen te halen is het budget van het GLB onvoldoende. Derhalve zullen er keuzes gemaakt moeten worden.

Vraag 6:

Ook het Agrarisch Natuurbeheer staat ter discussie in het NSP. Zijn GS het met ons eens dat dit middel optimaal moet worden ingezet voor de andere doelstellingen die in het NSP aan de orde zijn? Wordt het Aanvalsplan Landschapselementen – zie ook de Bossenstrategie – meegenomen bij dit onderdeel van het NSP?

Antwoord 6:

Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is een onderdeel van het GLB-NSP (zogenoemde agro milieu- en klimaatmaatregelen). Op dit moment wordt verkend of het mogelijk is de doelen van het ANLb te verbreden. De partijen in het GLB-NSP zien hiervoor mogelijkheden op het gebied van klimaat en water. Voor het onderwerp bodem wordt gekeken naar de ecoregelingen. Provincies onderzoeken of zij de provinciale rol rondom water- en klimaatmaatregelen op kunnen pakken en bijvoorbeeld via de natuurbeheerplannen sturen. Belangrijk uitgangspunt is dat het ANLb een gebiedsgerichte meerwaarde biedt. Ook het aanvalsplan landschapselementen wordt meegenomen in het GLB-NSP. De middelen zijn beperkt en de partijen kijken dan ook welke doelen het beste via het GLB instrumentarium zijn te realiseren. Indien het GLB niet het optimale instrument blijkt te zijn, beschrijven partijen in het GLB-NSP hoe bepaalde opgaven nationaal kunnen worden uitgevoerd.

Vraag 7:

Zijn GS met ons van mening dat de sterk uiteenlopende problematiek van regio's vraagt om ruimte voor regiospecifieke invulling van de ecoregelingen? Brengen de Provincies dit in de Klankbordgroep in? Zo ja, welke specifieke invulling voor Noord-Holland wordt er bij de inbreng benoemd?

Antwoord 7:

De ecoregelingen zijn instrumenten op bedrijfsniveau. Deskundigen namens provincies zitten in de samenwerkingsorganisatie GLB-NSP voor de groen-blauwe architectuur (zie antwoord 2). Een individuele agrariër kan kiezen uit maatregelen die het best passen bij de bedrijfssituatie. Op deze manier willen we dat zoveel mogelijk ondernemers kunnen deelnemen. De maatregelen waar de agrariër uit kan kiezen sluiten aan bij een specifieke sector en/of gebiedskenmerken. De ecoregelingen zijn nog in ontwikkeling. Via GLB-pilots zijn voor de ecoregelingen de afgelopen jaren maatregelen onderzocht gericht op de inpasbaarheid in de bedrijfsvoering en ecologische resultaten, en het werken met puntensystemen. Zo heeft de agrarisch collectief Hollands Noorden meegedaan aan de pilot Akkerbelten waarbij onderzoek is gedaan naar onder meer akkerranden en strokenteelt. De agrarische collectieven Water, Land en Dijken en Noord-Holland Zuid hebben meegedaan aan een pilot vergroening van waterrijke veengebieden met keuzemaatregelen en puntensystemen in modules water, bodem en klimaat. In deze pilot is de focus op veenweide gelegd en is er een gebiedspecifieke invulling onderzocht.

Nieuwe GLB-pilots richten zich onder andere op de veenweiden (verhogen grondwaterstand waardoor bodemdaling vermindert en er minder CO₂-uitstoot is) en kringlooplandbouw. De pilots geven ook inzicht of de maatregelen het beste via ecoregelingen of juist beter via het ANLb uitgevoerd kunnen worden.

Al deze kennis wordt ingebracht en is van belang om de ecoregelingen in samenhang met de groen blauwe architectuur te richten op bijvoorbeeld regio- of juist sectorspecifieke opgaven. Een goede balans tussen het gewenste maatwerk en complexiteit is daarbij van belang.